

УДК 336.76

Галазюк Н.М., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ПРОВІДНИМИ МІЖНАРОДНИМИ КРЕДИТНИМИ ІНСТИТУТАМИ

У статті досліджено основні аспекти співпраці України з міжнародними кредитними інститутами. Зроблено аналіз реалізації наданих кредитних ресурсів провідних міжнародних кредитних інститутів, досліджені основні стратегічні програми співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями.

Ключові слова: міжнародні кредитні інститути, Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, партнерство, кредити, кредитні ресурси.

Halaziuk N.

ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF CO-OPERATION OF UKRAINE WITH LEADING INTERNATIONAL CREDIT INSTITUTES

The article explores the main aspects of Ukraine's cooperation with international credit institutions. The analysis of realization of the provided credit resources of the leading international credit institutions is made, the main strategic programs of cooperation of Ukraine with the international financial organizations are investigated.

Keywords: international credit institutions, International Monetary Fund, International Bank for Reconstruction and Development, European Bank for Reconstruction and Development, European Investment Bank, partnership, loans, credit resources.

Галазюк Н.М.

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ С ВЕДУЩИМИ МЕЖДУНАРОДНЫМИ КРЕДИТНЫМИ ИНСТИТУТАМИ

В статье исследованы основные аспекты сотрудничества Украины с международными кредитными институтами. Сделан анализ реализации предоставленных кредитных ресурсов ведущих международных кредитных институтов, исследованы основные стратегические программы сотрудничества Украины с международными финансовыми организациями.

Ключевые слова: международные кредитные институты, Международный валютный фонд, Международный банк реконструкции и развития, Европейский банк реконструкции и развития, Европейский инвестиционный банк, партнерство, кредиты, кредитные ресурсы.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Процеси всеохоплюючого зближення у сферах виробництва товарів і послуг зумовлений посиленням дії загальноцивілізованих законів і закономірностей, що охоплюють також сферу політики, ідеології, культури. Інтернаціоналізація господарського життя як закономірність світової економіки означає процес переростання суспільним виробництвом національних кордонів.

В сьогоденних умовах актуальними є питання розбудови виваженого для розвитку підприємництва організаційно-правового середовища в Україні з метою підвищення ефективності його функціонування. За відсутності відповідного інституційного забезпечення виникає ряд проблем, що зумовлюють до прискорення економічного спаду в умовах економічної невизначеності.

Усі країни, що прагнуть увійти до світової економічної системи, співпрацюють з міжнародними кредитними інституціями і намагаються максимізувати користь від цієї співпраці. Залучення кредитних коштів за умови ефективного і цільового використання коштів суттєво впливає на економіку країни, забезпечує реалізацію пріоритетних проектів соціального та економічного розвитку, призначених для поліпшення соціального клімату країни, реформування ринкового середовища. На сьогодні існує багато форм і механізмів такої співпраці. До них можна віднести інвестиційні проекти, технічну допомогу, цільові програми, іноземне кредитування тощо.

Основними міжнародними кредитними інститутами, які співпрацюють з Україною, є Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, який належить до групи Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк. Співробітництво із зазначеними міжнародними кредитними інститутами надає Україні доступ до дешевих кредитних ресурсів, які надаються на пільгових засадах. Такі кредитні ресурси, за умови їх ефективного використання, є дієвим механізмом для підтримки реалізації структурних реформ та важливих проектів економічного та соціального розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання співпраці України з міжнародними кредитними інститутами постійно перебували і продовжують залишатись в центрі уваги політиків, вчених, урядовців. Проблеми інституційного забезпечення співробітництва України з міжнародними кредитними організаціями знайшли своє відображення в роботах багатьох українських дослідників, серед яких Галіцейська Ю., Іванов С., Клименко К., Колосова В., Рибальченко К., Оболенська Т., Петрашко І., Рязанова Н., та інші. Серед іноземних науковців, що розробляють дану тематику, слід відзначити Л. Бальцеровича, Т. Едісона, А. Зіденберга, Т. Кілліка та ін. Проте, слід зауважити, що, деякі питання щодо співпраці України із міжнародними кредитними інститутами мають суперечливий і дискусійний характер, статистичні дані досить часто є застарілими, а тому доцільно охарактеризувати сучасний стан співпраці України з міжнародними кредитними організаціями.

Цілі статті. Основна мета роботи визначити основні напрямки співпраці України з міжнародними кредитними інститутами, дати оцінку ефективності використання кредитних ресурсів міжнародних кредитних організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Неухильний процес поглиблення інтернаціоналізації економічного життя, який має своїми проявами розширення і ускладнення взаємозв'язків та взаємозалежностей національних економік, усупільнення характеру праці та виробництва в глобальному масштабі, зростаючу взаємодію та координацію держав щодо розробки і реалізації міжнародної стратегії розвитку, об'єктивно підвищує значення зовнішніх джерел фінансових ресурсів для будь-якої національної економіки. Особливе місце серед них належить кредитуванню з боку міжнародних кредитних інституцій.

Співпраця з Міжнародним валютним фондом на сучасному етапі відкриває можливості для залучення фінансування від інших міжнародних фінансових установ та урядів інших держав, в тому числі США, ЄС, Німеччини, Канади, Японії тощо. Наразі МВФ є одним із головних фінансових партнерів України. З моменту завершення Революції Гідності, з урахуванням обох програм МВФ, - Stand-by та Механізм Розширеного Фінансування (EFF), що діє зараз, - Україна отримала вже чотири транші фінансової підтримки загальним обсягом 11 млрд. дол. США (7,7 млрд. СПЗ).

У більшій своїй частині кредити МВФ видані Мінфіну для обслуговування зовнішнього боргу, для покриття дефіцитів торговельного та платіжного балансів.

Національний банк України формуючи завдяки позикам МВФ, валютні резерви підтримує курс національної гривні, проводить грошові реформи тощо.

Відповідно до наших оцінок співпраця України з МВФ у період 2012-2017 роки сприяла зменшенню гостроти глобальної Світової фінансової кризи, уповільнення різкого спаду виробництва в Україні. Ефективність співпраці з МВФ підтвердилась в умовах політичної та соціально-економічної внутрішньої рецесії, окупації, початку бойових дій на сході країни, а також збільшення видатків на оборону з урахуванням проведення антитерористичної операції.

Відповідно до основних економічних показників України у 2012-2017 роках відображених в таблиці 1, можна побачити, що виділені кредити МВФ у 2013 році в сумі 12,3 млрд. грн., у 2014 році – 73,6 млрд. грн., у 2015 році – 166,9 млрд. грн., позитивно вплинули на збільшення обсягу номінального ВВП. Так обсяг ВВП у 2013 році становив 1587 млрд. грн., що на 122 млрд. грн. більше у порівнянні із 2012 роком, його приріст у 2015-2017 роках становить майже 400 млрд. грн. щорічно. Також щорічно збільшується ВВП на душу населення, у 2014 році він становив 49,9 грн., що на 15,2 грн. більше ніж у 2013 році, у 2015 році збільшився на 3 грн., у 2017 році на 10 гривень.

За рахунок позик також збільшено міжнародні резерви у 2015 році на 211 млрд. грн., у 2016 році на – 39 млрд. грн., у 2017 році на – 223 млрд. грн.

Таблиця 1.

Основні економічні показники України у 2012-2017 роках

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Позики МВФ, млрд.грн.	0,0	12,3	73,6	166,9	23,9	27,2
Номінальний ВВП, млрд.грн	1 405	1 465	1 587	1 980	2 383	2 735
Міжнародні резерви, млрд.грн.	195,8	167,9	120,0	331,3	370,5	593,0
ВВП на душу населення, грн.	32,6	34,7	49,9	52,9	52,0	61,9
Зовнішній борг, % ВВП	76,6	78,6	97,6	131,5	129,6	131,6
Рівень безробіття, %	7,5	7,3	9,3	9,1	8,8	9,2
Курс гривні до дол. США	7,99	8,23	16,00	24,91	23,90	27,20

Джерело: складено автором за [1]

У зв'язку із збільшенням надходжень кредитів від МВФ відповідно збільшились зовнішні борги України, частка яких у ВВП в 2012 році складала 76,6 %, а у 2015 та 2017 роках 131,5 %. Що негативно впливає на економічну безпеку країни.

Однак, підтримка МВФ не дала можливості у повній мірі підтримати курс гривні. Окремі економісти стверджують, що позики надані МВФ за період (2012-2015рр.) вплинули на здешевлення гривні на 12,5 пунктів. Та переконують громадкість, що позики від МВФ мають суттєвий вплив на ціну гривні.

При кожному транші позики курс іноземних валют по відношенню до національної збільшувався, а гривня відповідно дешевшала. Позики, одержані у МВФ, мусять використовуватися виключно за їх цільовим спрямуванням, тому вони не спрямовуються на реалізацію інвестиційних проектів, а йдуть на скорочення дефіциту та збільшення резервів.

Важливим одержувачем кредитів МВФ є державний бюджет. Найголовнішою проблемою і ризиком, залучення коштів у бюджет є те, що немає цільового спрямування цих позик, на відміну від кредитів, що надаються під конкретні проекти від ЄБРР, Світовий банк та інші кредитори. Інакше кажучи вони ідуть на загальний рахунок, і може бути використаний на різні цілі, в тому числі на видатки споживання.

Співробітництво України зі Світовим банком бере початок у вересні 1992 р., саме тоді відбулося підписання Статей Угоди Міжнародного банку реконструкції та розвитку, а Україна стала 167-м членом Світового банку, підписавшись на 908 акцій основного капіталу. Це було важливим кроком, який забезпечив Україні доступ до отримання позик на пільгових умовах, а також започаткував інтеграцію України у світову економічну систему.

Останніми роками ефективність та інституційні засади такої співпраці істотно зміцнилися, зокрема вдосконалено кредитний інструментарій шляхом запровадження нових, гнучких кредитних інструментів, зменшено кількість та розміри ставок комісійних зборів, пом'якшено основні умови кредитування. Це дало змогу підвищити ефективність реалізації нових проектів МБРР в Україні, скоротити терміни набрання чинності новими позиками, а також збільшити вибірку коштів.

Відносини між Україною та Банком базувалися на Стратегії співробітництва з МФІ на 2006–2008 рр. і Стратегічних напрямках та завданнях щодо залучення міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2009–2012 рр. З 2012 року співробітництво з банком здійснювалося на основі прийнятої «Стратегії партнерства з Україною» на 2012–2016 рр. Стратегія партнерства з Україною на 2012–2016 рр. включає два елементи:

1) поліпшення державних послуг та державних фінансів: підтримка розбудови відносин із громадянами, зокрема відповідальне і збалансоване фіскальне управління; ефективність надання послуг з охорони здоров'я й освіти та адресна соціальна допомога; надання комунальних послуг;

2) підвищення політичної ефективності та економічної конкурентоспроможності: підтримка розбудови відносин із бізнесом, а саме сприятливість, стабільність та прогнозованість середовища для бізнесу для вітчизняних і закордонних інвесторів; поліпшення інфраструктури для зменшення вартості ведення підприємницької діяльності; комплексне реформування сільськогосподарського сектора [8].

Значна кількість інвестиційних програм реалізовувалась у 2014 р. за рахунок фінансових ресурсів МБРР. Найбільша частка фінансування припадала на Другий проект покращення автомобільних доріг та безпеки руху (43,1%), на проект передачі електроенергії – 21,7%, на Проект розвитку міської інфраструктури – 13,6%, на додаткове фінансування Проекту реабілітації гідроелектростанцій – 7,8%, а на Проект покращення автомобільних доріг та безпеки руху – 4,3% [1, с. 25].

У центрі уваги МФК знаходиться робота з приватним сектором у країнах, що розвиваються, яка включає такі напрями діяльності: 1) інвестиційні послуги, що дозволяють компаніям управляти ризиками й розширюють їх доступ до міжнародних і місцевих ринків капіталу; 2) консультаційні послуги, спрямовані на стимулювання припливу приватних інвестицій, необхідного для розширення діяльності компаній, створення робочих місць та розвитку економіки; 3) управління активами МФК, зокрема мобілізація коштів і управління останніми від імені широкого кола інституційних інвесторів – суверенних фондів, пенсійних фондів, фінансових установ, що сприяють розвитку[5].

Необхідно зауважити, що стратегія МФК в Україні полягає у підтримці:

- стабілізації банківського сектора та цільового фінансування, що передбачає розширення Програми фінансування глобальної торгівлі та підтримку капіталізації і ліквідності низки банків, через надання банками цільового фінансування малим і середнім підприємствам;

- розвитку агробізнесу – центральна частина стратегії МФК в Україні, передбачає дорадчу допомогу, орієнтовану на поліпшення інвестиційного клімату для агробізнесу,

приведення стандартів безпеки харчової продукції у відповідність до міжнародного рівня та розвиток агрострахування та доступ до агрофінансування;

- інфраструктури, тобто розвиток відновлювальної енергетики, підтримка заходів з утилізації відходів, транспортних та ІТ-послуг, підвищення енергоефективності через упровадження комплексних інвестиційних проектів і доповнення їх дорадчими послугами «Програми чистого виробництва», енергозбереження в житловому секторі.

З 2015 по 2020 роки в нашій країні розпочався спільний проект МОЗ і Світового банку «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей». У межах якого була підписана угода на кредит від МБРР в обсязі 215 млн. дол. США. Мета – удосконалити профілактику та лікування неінфекційних хвороб та пов'язаного з цим зміцнення механізмів надання послуг в обраних областях. І спрямований на інформатизацію галузі, запровадження новітніх методів фінансування, розвиток системи громадського здоров'я, розвиток організаційних можливостей в регіонах.

Розглядаючи ефективність реалізації Стратегії партнерства з Україною на 2012–2016 рр. необхідно зазначити, що Група Світового банку реалізувала програму підтримки стратегії розвитку України з обсягом фінансування у 6,2 млрд. доларів США (при цьому обсяг фінансування з боку МБРР сягнув 4,8 млрд. доларів США, адміністратором яких був Світовий банк, а обсяг фінансування з Фонду чистих технологій (ФЧТ) – 148 млн. доларів США).

Наразі Банк продовжує підтримувати державний сектор України для більш ефективного і прозорого використання бюджетних ресурсів з одночасним покращенням послуг для українських громадян. Узгоджено нову Концепцію партнерства Групи Світового Банку з Україною, яка охоплює 5 років з 2017 по 2021 фінансовий рік. Концепція сприятиме досягненню Україною подальшого поступу в забезпеченні сталого та інклюзивного відновлення економіки на основі програми, що має на меті забезпечення функціонування ринків, створення умов для забезпечення фіскальної та фінансової стабільності, а також підвищення якості надання послуг. Ця програма відповідає подвійній меті Групі Світового Банку, що передбачає ліквідацію крайньої бідності та сприяння спільному добробуту.

Розробка Концепції спиралась на стратегічні дискусії з урядом, що проводились в Україні для визначення пріоритетних напрямів і попиту клієнтів, а також на взаємодію Групи Світового Банку з приватним сектором, аналітичними центрами, громадянським суспільством та іншими партнерами у сфері розвитку[9].

Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року ставить за мету «підвищення рівня та поліпшення якості життя на основі сталого економічного розвитку» та лежить в основі середньострокового бюджетного планування, річних детальних планів дій Уряду, стратегічних планів міністерств та інших відомств. План визначає п'ять стратегічних цілей:

- По-перше, економічне зростання: на основі збільшення обсягів експорту та інвестицій, реалізації податкової та митної реформ, дерегуляції, земельної реформи, приватизації, реформування енергетики та підтримання макроекономічної стабільності шляхом продовження фіскальної консолідації;

- По-друге, ефективне врядування: передбачає проведення реформи державного управління, децентралізації і реформи державних фінансів;

- По-третє, розвиток людського капіталу шляхом проведення реформи системи охорони здоров'я, освіти, поліпшення надання державної соціальної підтримки, розвитку культури і спорту;

- По-четверте, верховенство права і боротьба з корупцією шляхом підтримки ефективного функціонування інститутів боротьби з корупцією, забезпечення рівного доступу до правосуддя та ефективного захисту прав власності;

- По-п'яте, безпека та оборона передбачає захист суверенітету та територіальної цілісності держави, а також найважливіші аспекти безпеки громадян.

На сьогодні ЄБРР один з провідних та ефективних інвесторів в економіку України. Зростання обсягів коштів, що ЄБРР інвестує в економіку України є як підтвердженням зростаючої інвестиційної привабливості України, так і демонстрацією бажання європейських інститутів бачити Україну економічно розвинутою країною. Європейський банк реконструкції та розвитку надає значну підтримку економічним реформам в країні, що створює умови для розвитку стосунків між Україною та Банком, про що свідчить портфель проектів ЄБРР в Україні. З початку діяльності в країні з 1993 року банк взяв на себе зобов'язання щодо виділення близько 12 мільярдів євро в рамках 369 проектів по всій країні. Європейський банк реконструкції і розвитку після Революції гідності запустив в Україні 100 проектів на загальну суму 3 мільярди євро, а інвестиційний портфель ЄБРР в Україні становить 4,5 мільярда євро станом на кінець 2016 року[3].

Головне завдання України – забезпечити ефективне використання наданого фінансування ЄБРР та не допустити нарощування боргових зобов'язань. Зокрема, важливо продовжувати структурні реформи та цілеспрямовано збільшувати інфраструктурні витрати, підвищуючи їх результативність. Збільшення розміру й ролі власного акціонерного капіталу в економіці може також стимулювати зростання, втілення інновацій і сприяти ефективнішому розподілу ресурсів. Велике значення має чітка комунікація дій усередині країни, а також стосовно інших ключових торгових та інвестиційних партнерів, що заохочуватиме інвестиції.

За 25 річний період співробітництва з Україною і станом на початок липня 2017 року за всіма напрямками співробітництва Банком було затверджено 380 проектів на загальну суму 11,822 млрд євро. Слід зазначити, що загальна вибірка за цими проектами становила 8,756 млрд євро, або 74,1 %, що є достатньо високим показником. Актуальний стан галузевої структури інвестицій ЄБРР в Україні у відсотках відображений на рис. 1

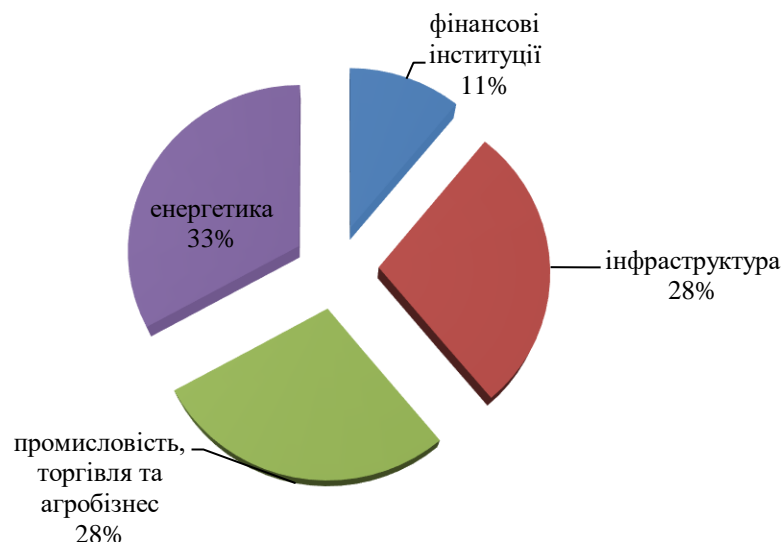

Рис. 1. Галузева структура інвестицій ЄБРР в Україні станом на 31.12.2017р.[7].
Джерело: складено автором за [4]

Широкий політичний діалог, який Банк веде у різних секторах – від інвестиційних проектів до банківського сектору та енергетики, – також був дуже ефективним та успішним в плані сприяння як інвестиціям ЄБРР, так і в цілому здійсненню економічних реформ в Україні. Банк використовував власні кошти та допомагав

залучити донорське фінансування для підтримки таких важливих інститутів, як Рада бізнес-омбудсмена та Національна рада реформ.

Верховною Радою України 04 листопада 2010 року був прийнятий Закон України «Про ратифікацію Договору між Україною та Європейським інвестиційним банком про співробітництво та діяльність Постійного представництва ЄІБ в Україні» №2673-VI [2].

У внутрішній процедурі ЄІБ означені зобов'язання захищати й популяризувати права людини. Проекти розвитку інфраструктури та енергетичної промисловості, займають важливе місце у переліку справ, якими займається ЄІБ.

Інвестування в соціальну та економічну інфраструктуру важливе для стабільності української економіки та покращення умов життя громадян. Енергетична безпека та енергоефективність, сталий розвиток транспортної системи, муніципальні послуги та освіта – ключові галузі, в яких ЄІБ надає допомогу у вигляді позик на реалізацію восьми проектів на суму більше ніж 1,7 млрд. євро. Фінансування модернізації газопроводів, створення умов для підтримки Світовим банком закупівель природного газу компанією НАК «Нафтогаз» – все це інвестиції ЄІБ в енергетичну безпеку України. Також продовжується здійснення інфраструктурних інвестицій у мережі ліній електропередач для підвищення рівня надійності системи електропостачання. ЄІБ також підтримує енергоефективність та вищу освіту в Україні. Позика в розмірі 120 млн. євро призначена для фінансування заходів з енергоефективності та переоснащення навчальних і дослідницьких закладів у декількох університетах країни.

Приватний сектор є ключовим фактором економічного зростання, трудової зайнятості та інновацій в Україні, і МСП є його основою, тому що вони складають більше 90 % підприємств, на які працює дві третини працездатного зайнятого населення країни. Як і раніше, основна мета діяльності ЄІБ в Україні визначається твердими намірами банку сприяти розвитку приватного сектору, і зокрема МСП. Інвестиції на підтримку МСП та компаній з середнім рівнем капіталізації у країні сягнули близько 1 млрд. євро, що становить більше третини загального обсягу підписаних контрактів за період 2014-2016 рр. ЄІБ підтримує розвиток приватного сектору в першу чергу шляхом відкриття кредитних ліній, призначених для вирішення проблеми дефіциту довгострокового фінансування в Україні, що загострилась в результаті нещодавніх політичних та економічних негараздів. Передбачається, що партнерські фінансові посередники, які користуються коштами, наданими ЄІБ на пільгових умовах, в свою чергу, передаватимуть реальні фінансові переваги кінцевим бенефіціарам, завдяки чому сприятимуть вирішенню проблеми недостатнього доступу до фінансування, що є однією з ключових перешкод на шляху розвитку приватного сектору

Підтримуючи заходи, спрямовані на посилення економічного розвитку та розширення диверсифікації економіки країн Східного партнерства, які прийняли рішення про розширення зв'язків і поглиблення інтеграції з Європейським Союзом, у грудні 2016 року Європейський інвестиційний банк та Європейська комісія підписали Угоду про делегування стосовно ПВЗВТ (Поглиблена та всеосяжна зона вільної торгівлі між ЄС та Україною, Грузією і Молдовою). Угода про делегування передбачає виділення 2,8 млн. євро на операції з ризиковим капіталом, 7,8 млн. євро на технічну допомогу та 49,7 млн. євро на надання гарантій через ЄІБ та Європейський інвестиційний фонд. Виконання Угоди має завершитися до грудня 2021 року.

Враховуючи різні підходи до надання кредитів державам-членам з боку ЄБРР, ЄІБ та інших міжнародних фінансових інституцій, вважаємо за необхідне інтенсивно розширювати такі види міжнародного кредиту, як інвестиційні кредити. Доцільно активніше співпрацювати з цими кредитними інституціями з питань залучення кредитних коштів під конкретні інвестиційні проекти розвитку вітчизняної економіки,

що передбачають повну окупність, також необхідно налагодити ефективну роботу з питань залучення коштів на структурні перетворення, інституціональні проекти, теоретичні дослідження.

Висновки. Міжнародні фінансові інститути мають велике значення для покращення економічного становища України. Співпраця України із міжнародними кредитними організаціями має забезпечити досягнення позитивних результатів від проведення економічних реформ шляхом посилення ролі української держави у становленні світових валютно-фінансових відносин; використання повного спектру послуг та інструментів, які застосовуються у практиці міжнародних організацій і можуть забезпечити вирішення актуальних завдань економічної політики в Україні; підвищення довіри іноземних інвесторів до економічної політики в Україні, збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій та відновлення доступу до міжнародного ринку приватних капіталів. Досягнення вказаних системних орієнтирів сприятиме макроекономічній стабілізації та підвищенню ефективності бізнес-діяльності в країні та створить передумови для сталого зростання національної економіки і підвищення рівня життя населення.

Список бібліографічних посилань:

1. Галицька Ю.М. Співробітництво України зі Світовим банком. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 8, 2015. С. 24-29
2. Договір між Україною та Європейським інвестиційним банком про співробітництво та діяльність Постійного представництва ЄІБ в Україні. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_005
3. ЄБРР після Революції гідності запустив в Україні проекти на 3 мільярди євро. Режим доступу: <https://www.unian.ua/eurobusiness/1832296-ebrr-pislya-revoljutsiji-gidnosti-zapustiv-v-ukrajini-proekti-na-3-milyardi-evro.html>
4. Європейський банк реконструкції і розвитку. Режим доступу: <http://www.ebrd.com/where-we-are/ukraine/data.html>.
5. Міжнародна фінансова корпорація. Режим доступу: <http://www.ifc.org/>.
6. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mvf>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
8. Стратегія партнерства МБРР і МФК з Україною на 2012–2016 рр. Режим доступу: <http://www-wds.worldbank.org/>
9. Україна: концепція партнерства з країною на 2017–2021 фінансові роки. Режим доступу: <http://documents.worldbank.org/curated/en/501881501141799939/pdf/114516-UKRAINIAN-PUBLICWBURkraineCPFUKR.pdf>

References:

1. Galitsiyska Yu.M. (2015) Spivrobitnytstvo Ukrainy zi Svitovym bankom. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky [Ukraine's cooperation with the World Bank. Global and national problems of economy]. Issue 8, 2015. pp. 24-29 [in Ukrainian].
2. Dohovir mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym investytsiynym bankom pro spivrobitnytstvo ta diialnist Postiinoho predstavnytstva YeIB v Ukraini [Agreement between Ukraine and the European Investment Bank on the cooperation and activities of the EIB Permanent Representation in Ukraine] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_005 [in Ukrainian].
3. IeBRR pislia Revoliutsii hidnosti zapustyv v Ukraini proekty na 3 miliardy yevro [After the Revolution of Dignity, the EBRD launched projects worth 3 billion euros in Ukraine] URL: <https://www.unian.ua/eurobusiness/1832296-ebrr-pislya-revoljutsiji-gidnosti-zapustiv-v-ukrajini-proekti-na-3-milyardi-evro.html> [in Ukrainian].
4. Ievropeyskiy bank rekonstruktsii i rozvytku. [European Bank for Reconstruction and Development] URL: <http://www.ebrd.com/where-we-are/ukraine/data.html>. [in Ukrainian].
5. Mezhdunarodnaia fynansovaia korporatsiya. [International Finance Corporation] URL: <http://www.ifc.org/>. [in Ukrainian].
6. Ofitsiinyi sait Ministerstva Finansiv Ukrainy. [Official site of the Ministry of Finance of Ukraine] URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mvf> [in Ukrainian].
7. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. [Official site of the State Statistics Service of Ukraine] URL: Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].
8. Stratehiia partnerstva MBRR i MFK z Ukrainoiu na 2012–2016 rr. [IBRD and IFC Partnership Strategy with Ukraine for 2012-2016] URL: <http://www-wds.worldbank.org/> [in Ukrainian].
9. Ukraina: kontseptsiiia partnerstva z krainoiu na 2017–2021 finansovi roky [Ukraine: the concept of partnership with the country for 2017-2020 financial years] URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/501881501141799939/pdf/114516-UKRAINIAN-PUBLICWBURkraineCPFUKR.pdf> [in Ukrainian].

Рецензент д.е.н., професор Лютак О.М.